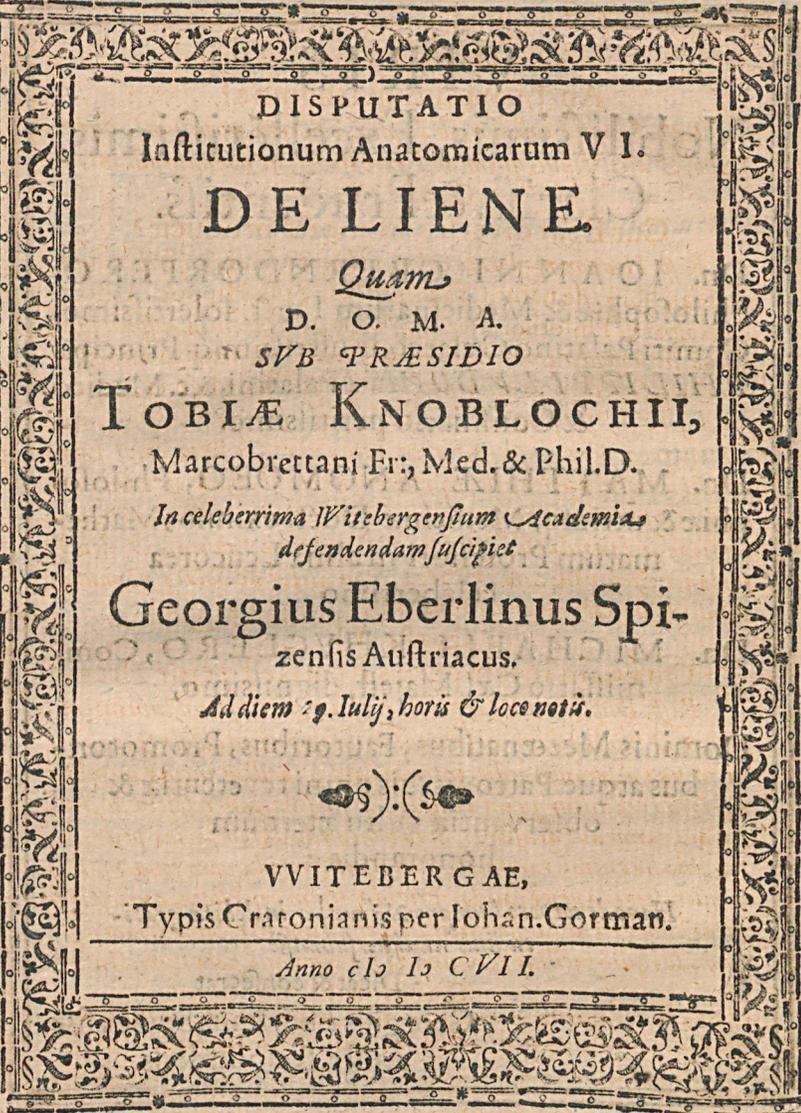

EX LIBRIS
ILLVSTRISSIMI VIRI,
DN. DAN. LVDOLPHI,
LIB. BAR. de DANCKELMANN,
S. REG. MAI. BORVSS. CONSILIARII
STATVS INTIMI, cetera,
BIBLIOTHECÆ ACAD. FRIDERICIANÆ
TESTAMENTO RELICTIS.

Xd. 28,

DISPUTATIO

Institutionum Anatomicarum VI.

DE LIENE.

Quam

D. O. M. A.

SVB PRÆSIDIO

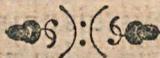
TOBIÆ KNOBLOCHII,

Marcobrettani Fr., Med. & Phil.D.

*In celeberrima Wirbergenstum Academia
defendendam suscipiet*

Georgius Eberlinus Spi-
zensis Austriacus.

Ad diem 29. Iulij, horis & loco notis.

VVITEBERGAE,

Typis Cratonianis per Iohan. Gorman.

Anno c1o 1o CVII.

VIRIS
Nobilissimis, Excellētissimis,
Clariss. & Prudentiss.

Dn. IOANNI OBERNDORFERO,
Philosophiæ & Medicinarum Doct. solertissimo,
Comiti Palatino Cæsareo, Illustrissimiq; Principis
PHILIPPI LUDOVICI Palatini, &c. Medico
& Consiliario peritissimo.

Dn. MATTHIÆ ANOMEO, Philoso-
phiæ & utriusq; Medicinæ Doct. eximio, Mathe-
maticum Professore in alma Leucorea
celeberrimo

Dn. MICHAELI KHVGLERO, Com-
missario Cæs. Majest. dignissimo,

Dominis Mecœnatibus, Fautoribus, Promotori-
bus atque Patronis suis omni reverentiæ &
observantiæ cultu æternùm
honorandis

*Hanc de corpore humano Ἐπιγραφὴν in debita grati-
tudinis χάριτιν submitte*

Dicat & consecrat

Georgius Eberlinus Spizensis,
Austr. Respondens.

crassum & melancholicum succum attrahit, ex quo sibi idoneum, alimentum colligit.

7. Secunda vena splenica ab ipso splene dirigitur in os, vel ut alijs placet, infundum ventriculi, ut ventriculum asringat, & in angustum abducat, ut actio ejus firmitior & validior reddatur, ut appetentiam (ut Avicenna vult) dejectam excitet. Gal. 4. usu part. 15. Item 5. de usu part. 4. 6. admin. anat. 10. Hujus rami beneficio quartana laborantes vomita ante & post paroxysmum multum juvantur, quia in hac non modò lien, sed etiam ventriculus afficitur. Bauh. d. l. *Ufus Avicennæ rejicitur à Fuchsis & quidem hac insulsa ratione, quod, ut ille putat, Galenus hunc non docuerit, neque invenerit: sed Vallesius egregiè Fuchsis respondet & ait: Quasi verò nihil novum jam inveni possit, aut inventis addi: imò Avicennam hoc ipso usu inventionis viam aperuisse asserit. Ideoq; Avicennæ sententiam sequenti ratione defendit. Acidi fructus reparant appetitum. E. & melancholicus humor, qui acidus, ut docet etiam Galen. lib. 1. de causis sympto. 2. Simultus succus nimiam facit appetentiam, sive famem præter naturam certè parvus faciet parvam sive famem naturalem, &c. Valles. controvert. lib. 1. cap. 20.*

8. Tertia vena à splene deorsum procedunt, simulq; sinistro sinu, & retrorsum devolutæ, quod ad rectum intestinum peragraverint, & in podicem desierint: in hunc usum, ut quicquid sanguinis ejus, qui est lienis alimentum, superfluxerit, fiat inferiorum partium alimentum, ne disperdatur. De nutritione enim natura ita sollicita est, ut nihil, quod alere possit, perdi velit. Ab eodem ramo vena etiam hæmorrhoidales interna oriuntur, quarum beneficio melancholicus sanguis certo tempore expurgatur, quamvis hic humor sæpe expurgetur per arterias, non duntaxat in intestina, sed ad emulgentes demandatus ad renes, ita ut rectè in affectibus melancholicis naturam imitantes diureticis utamur. Plura vide supra in Epatis explicatione de venis.

9. Ar-

9. *Arterias multas habet à cœlica, quæ ab aorta sub diaphragmate prodiit, eadem ferè ratione, eodemq; numero, quo venas, non solum ut ei facultatem vitalem largiantur, 4. de usu part. 15; sed etiam ut innatum calorem melancholico humore obrutum perpetuo suo motu ventilando & fovendo corpus lienis tueantur, crassus sanguis evacuetur & lien expurgetur, ut docet Bauh. lib. 1. cap. 43. Gal. lib. 4. usu part. 15.*

10. *Nervos suggerit costalis sinister à sexta conjugatione, per costarum radices parte interna, quos tunica in substantia lienis habet. 4. de usu part. 16.*

11. *Usus lienis quod attinet, de hoc inter Philosophos & Medicos longa & ampla est disputatio. Quidam enim cum Aristotele ipsius usum cum Epate communem statuunt; ajuntq; mutuam sibi prestare operam. Vt Alexander Aphrodisæus sect. 2. probl. Aretæus lib. 1. de causis & signis chronicor. & autor libelli de respiratione. Alij & quidem plurimi cum Galeno 1. de sanitate tuenda lib. de formatione foetus 6. de locis affectis 2. de natural. facul. lib. de atra bile, ut melancholicum humorem arripiat & concoquat sanguinemq; ita à terreno melancholico humore expurget. Denique nonnulli sunt, qui tenuissimum sanguinem, videlicet spiritus vitalis materiam in eo preparari autumant; ut Vlmus. Singulis his rationes sue satis speciosa non desunt.*

12. *Qui primam tuentur sententiam, stabiliunt eam his rationibus sequentibus: 1. Propter constructionis cum Epate affinitatem, carnisq; propriæ temperamentum.*

13. *2. Quod affecto liene tam quàm affecto Epate impediatur & laedatur sanguificatio.*

14. *3. Quod jecore extremè leso, nihilominus subire aliquandiu queat lien munus illud sanguificationis. Non secus ac depravato uno rene, vices aliquandiu illius sustineat alter, propter arterias adjuvantes, quæ in liene longè plures reperiuntur, quàm in Epate.*

Quodq; non verisimile sit, tantum nativi caloris conservandi gratia has infertas esse, siquidem paucioribus id, utpote in hepate & in alijs locis effici potuisset.

15. Illis itaq; ultimus finis manet is, ut sanguis arteriarum in liene cum sanguine vene porta & in renibus cum sanguine vene cava participet.

16. Hoc itaq; factum censent ob necessitatem, ut nimirum sanguis, qui nutriendo corpori aptari debet, satis perfecte elaboretur. Et ut in cerebri sinibus, thoracis pulmonibus, sic in imi ventris liene & renibus venarum & arteriarum sanguis miscetur, & exactius concoquitur, elaboratur & repurgatur.

17. Ut autem Epati ad excipiendum superfluum excrementum vesicula addita & appensa est: ita huius loco lieni, venam intra os ventriculi positam, datam esse ajunt, per quam aliquod crassum & austerum eructaret, quò ventriculum firmaret, dormitantemq; quasi appetentiam excitaret, superfluum autem sanguinis a intestinum rectum alendum per ramum splenicum emicari, & una graviore excrementi portionem per caeca illius intestini spiracula cum ceteris fecibus alvo excludendam deijci, Tantum de prima opinione.

18. Quibus secunda arridet sententia, sequentes habent rationes. Primo quoniam certissimum est in hepate triplex generari excrementum, tenue & supernatans scilicet lilem; aquosum & ferosum; deniq; crassum & terreum magis siccig; respondens. Prioribus suis sunt purgationes, isdemq; indiget hic terreus succus; ad expurgationem opus est receptaculo; quod non longè (siquidem ut terreus deorsum tendit) à coctionis officina distet. Nullum autem membrum ad hoc magis videtur idoneum, quam liens.

19. Secundo liens maxime obnoxius est obstructionibus & schirrosis tumoribus: non ratione substantiae, quae rara & instar spongiae solidioris; nec vasorum, quae sunt amplissima. Ergo ratione contenti humoris, qui, quod non sit tenuis sed crassus & saculentus, indicant

dicant scirrhi & obstructiones. Gal. 13. M. M. 5. de simp. med.
5. de sanit. tuenda.

20. Tertiò obstructio liene refluit ad Epar lutulentus sanguis, qui totum corpus efficit nigrum, unde Icterus niger; sicut obstructa vesicula flavescit totum corpus hinc icterus flavus. Tantum de secunda sententia.

21. Tertiae opinionis haec sunt rationes. 1. Quia ad vitalem Spiritum requiruntur aer & sanguis: aer preparatur in pulmonibus; sanguis autem nec in dextro cordis ventriculo, nec in pulmonibus, Ergo in liene.

22. Secundò quia Hippocrati lib. 2. de morbis mulier: dicitur rarus & spongiosus & veluti alter pulmo.

23. Tertiò quod sit etiam in liene non minus ut in cerebro arteriarum plexus innumeri & mirabiles ut in testibus labyrinthica vasa, & in hepate venarum myriades. Nusquam autem sunt plexus, nisi ad elaborationem novam.

24. Quartò quod spleneticonum omnium symptomata exoluti & impuri spiritus signa sunt certissima.

25. Nos opinione hac ultimã relicta, primam & secundam amplectimur, hanc quidem primariò, illam verò secundariò. Nam vim aequalem in lieni aliquo modo attribuimus cum Platero, sicut & Bauhinus pulchrè lib. 1. cap. 43. eandem sententiam sequentibus verbis declarat: Lien partem crassiorem & terrestriorem chyli in venis mesaraicis jam alterati & sanguinis aliquam dispositionem adepti ex venarum mesaraicarum trunco, contra quem chyli ad Epar feratur, ingenita facultate per porta ramum splenicum ad se allicit, quo postmodum jecur rectius chyli partes laudabiliores attrahat; alias ipsius vasis à crasso illo crudò sanguine obstructis, non modo laudabilis sanguificatio fuisset impedita, sed etiam icteri, hydropes, febres, Scirrhi aliãq; mala causata, ut fieri consuevit, quum lien suo officio non probe defungitur, & vel ob imbecillitatem vel meatum obstructionem crassam & ter-

ream

ream illam chyli partem non attrahit, quod etiam rami spleneticus
 situs, qui infra hepar est & nequaquam ab hepate prodit, compro-
 bat. Nec verisimile est succum crassissimum in hepate iam con-
 fectum per angustissimas hepatis venas regredi; non tamen nega-
 mus in hepate sanguinem melancholicum gigni, sed eum, qui pars
 masse sanguineae. Tandem paulo post concludit. Quare lien he-
 pati ad sanguinis confectionem opitulatur, partim quatenus san-
 guinem sui generis conficit, partim quatenus crassiorem succum ad
 generationem purioris sanguinis partim idoneum avertit, ut me-
 lior in hepate fiat sanguificatio, hacq; ratione sanguinem repurga-
 re dicitur & quasi illustriorem reddere, hinc situs sedes lien anti-
 quis dicebatur.

26. Lien itaq; ex trunco venae portae per ramum splenicum cras-
 siorem ac terrestrem humorem trahit, ex quo nobiliorem sangui-
 nem haurit, ut nutriatur, quod vero noxium & excrementitium
 in eo est, ad ventriculum, ut supra dictum, remittit.

Figurae hae Lienis situm & magnitudinem, &c.
 delineant.

A. Superior, Lineam qua in liene appa-
 ret, ostendit.

A. Inferior, partem inferiorem.

B. C. Partes lienis dextras & sinistras.

E. E. Cavam partem lienis.

F. Partem sinistram lienis.

G. G. Alteram Epiploii portionem.

H. H. Portionem Epiploii lienis venas
 sustentantem.

27. Ultimo Rondeletius negavit
 lienem esse humoris melancholici rece-
 ptaculum, quod humor, dum naturalis
 est, totus in osses aliasq; duras & siccas
 corporis

corporis partes impendatur. Et cum ejus in nobis portio minima sit, ei excipiendo nullam partem dicatam esse, ut neq. sanguineis excrementis, quæ sudoribus & insensibili transpiratione abeunt. Hanc opinionem defendit etiam Erasistratus, ut docet Laurentius lib. 6. quaest. 25. sed præcedentibus rationibus refutari potest.

DE ACCIDENTIBVS LIENIS.

1. Lien situs est in sinistro latere, ex adverso jecoris, Gal. 4. us. part. 15. Arist. 3. part. 4. Vesal. lib. 5. cap. 9. Arist. 1. histor. cap. 18. 2. histor. 15. 3. post. 7. 4. generat. 4. Inde 6. Epidem. 25. per pleonasmum dicitur, parte sinistra & concava ad Epas & ventriculum vertitur, gibba autem ad spiranum costarum extrema, hac parte etiam alligatur diaphragmati, parte sinistra ventriculo membranarum peritonæi interventu.

2. Lien aliquando in dextris inventus est, Epas verò in sinistris, ut habet Schenkius lib. 3. observ. 83.

3. Communiter unus reperitur, rarò duo vel tres. Fallopius scribit lib. 4. c. 8. se Patavij in cadavere triplicem lienem invenisse, unum justæ magnitudinis, alterum dimidio minorem, tertium verò magnitudinis ovi columbini, Vidius Itin. lib. 10. cap. 10. de curat. morb: atque unumquemque suas venas, arterias & nervos habuisse, &c.

4. Aliquando planè nullus invenitur, ut recitat Bauhin. in lib. de partu Cæsareo historiam, ubi sic ait: Anno à Christo 1564. die verò 11. Septembris hanc vitam reliquit Dominus Matthias Ortelius Mercator oppidi Antverpiensis celebris, natione Germanus. Duodecima verò facta fuit ejus corporis sectio à Chirurgis ejus rei peritis me præsentem Medico, ut constitutionem partium nutritioni servientium videremus, præcipuè hepatis & splenis, nam aliquot annis ante hunc laboraverat, qui morbus, affectus Epatis primariò vel secundariò necessariò comitatur; cumque sub septo transverso seu

diaphragmate atque costis nothis Epar & lienem quærere-
mus, ne vestigium quidem illarum partium invenimus. *Casus*
profectò inauditus & admirabilis; at substantia omniũ intestino-
rum carnosã prorsus erat, & multò solidior, quàm ipsa muscu-
lorum caro, ut soliditate cordis carni ferè responderet, & ve-
na cava ex ipsis intestinis suam originem sumebat, eo ferè mo-
do, quo vena portæ in ipsis intestinis solet implantari. Hæc
sanè causa fuit, quod tories inflammatione & abscessu intesti-
norum laborarit: facilius enim, quod carnosum est, quam
quod membranosum est inflàmatur & abscessibus torquetur.
Nam carnosæ partes plus, membranosa verò minus sanguinis
& humoris participant. *Hactenus ille. Plura exempla vide*
apud Laurentium, Schenkium, Posthium, & c.

5. *Figura hujus pro ratione partium, quibus accumbit, variat.*
4. usu part. 16. Arist. 1. hist. 18. *Gibba enim, qua parte costis &*
diaphragmati adheret; cava autem, qua ventriculum spectat.
Archang. Laurent. Bauhin. d. l.

6. *Magnitudo non est una omnibus, 6. adm. annat. 10; sed*
in nonnullis grandior est lien, sicuti Fernelius scribit, visum fuisse
aliquando lienem mole sua & magnitudine naturali Epar supe-
rare; qualem etiam Vesalius lib. 5. cap. 9. describit Marcellus
Donat. hist. mirabil. lib. 6. cap. 3. scribit; mulierem nobilem
lienem adeò ingentem habuisse, ut universum abdominis spatium
occuparet, & nihilominus filios plures peperisse. Columbus lib.
15. lienes adeò grandes vidit, ut 20. librarum pondus unusquisq;
ex his longè excederet. Vide Dn. Doct. Georgium Garne. in
observat. proprijs. Magnitudo autem lienis plerunque dete-
rior parvitate, & quibus corpus floret lien minuitur, quibus lien
augetur, corpus minuitur. Unde Trajanus Imperator fisco
lienem appellabat, ut liene crescente, corpus reliquum extabescit;
ita delirescent fisco populus depauperatur.

7. *Quem-*

7. *Quemadmodum lienis magnitudo una & eadem omnibus non est, ita & nec unus & idem color, nam dum utero gestamur, ruber, cum verò sumus adulti niger est; Platero subnigricans, est, Columbo sublividus, Archangelo rubro nigrore perfusus. Sues verò & boves albicantem magis, ut etiam docet Vesal. lib. 5. cap. 9. habent.*

8. *Temperamentum lienis respectu cutis calidum & humidum est, absolute autem frigidum & siccum, hoc arguitur à proprio nutrimento: nutritur enim sanguine melancholico, qui frigidus & siccus est: Mund. in sua Anato. Nicol. Nicola. tract. 2. Ser. 5. de dispos. sple.*

Tantum de Liene.

QVÆSTIONES.

I.

An Lien sit causa risus?

Resp. Non per se sed per accidens, quatenus scilicet sanguis huius beneficio clarior, lucidior & calidior fit, & hominem in negotijs peragendis strenuum, audentem, magnanimum & gaudentem reddit in partibus tranquillationem movet spiritualibus per quam ridendi motus insurgit, arguens animi affectus. Unde dicitur:

**Cor sapit & pulmo loquitur, fel commovet iras,
Splen ridere facit, cogit amare jecur.**

Veteres risus causam quasi vere in Epate, sed hanc opinionem à multis Physicis & Medicis in dubium vocatam videmus. Cardanus risus causam ex ipsius anime domicilio deducendam esse putat, quam sententiam etiam Iulius Scaliger exercitat: 317. sect. 6. approbare videtur. Quæ dextrè intellecta contra nostram quoque non pugnat.

II. An

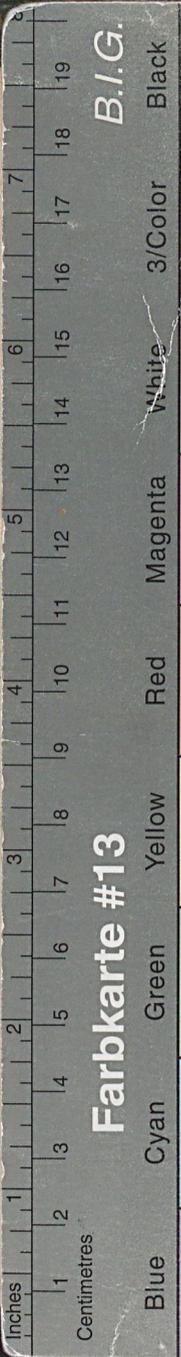
II.
An lien Cursoribus, ne obsit, excindi possit?

Non pauci veteres censuerunt, hominem post lienem extratum ad cursum magis aptum esse, ut Arethæus Haliabbas, approbare videntur; Vnde etiam Plautus ait: Genuâ hunc cursorum deserunt, perij seditionem facit lien, occupat præcordia. Plura vide apud Plinium lib. 11. cap. 37. Bertinum in sua Medicina.

Nos dicimus, lienem quidem aliquando peculiare cursus impedimentum esse, at non affirmamus absque vitæ periculo excimi posse propter vasorum partium connexionem, & propter ipsius visceris usum, & necessitatem.

SOLI DEO GLORIA,

B.I.G.

Farbkarte #13

Blue

Cyan

Green

Yellow

Red

Magenta

White

3/Color

Black

RATIO
atomicarum V I.

IENE.

M. A.
RESIDIO

NOBLOCHII,
; Med. & Phil.D.

rgensum Academia
am suscipiet

berlinus Spi-
striaicus.

horis & loco notii.

ER GAE,
per Iohan. Gorman.

15 CVIL.

7